

Az Ádándi Felső-hegy (HUDD20038)

kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

fenntartási terve

**Csopak
2014.**

Támogatási határozat azonosítója
1536230576

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

8229 Csopak, Kossuth utca 16.
Telefon: +36 87 555 260
Fax: +36 87 555 261

Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft.

8600 Siófok, Batthyány u. 1.
Tel.1.: 84 / 310-803
Tel.2.: 84 / 313-346
Fax: 84 / 317-002

Felelős tervező
Rozner György

Vezető szakértők
Petróczi Imre (természetvédelem)
Rozner György (agrár)

Közreműködő szakértők
Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft.:
Dr. Molnár Gábor, Fekete-Páris Judit, Egerszegi Zita, Magyarfalvi Attila

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság:
Barcza Ákos, Barcza Gábor, Békássy Gábor, Dr. Cservenka Judit, Kenéz István, Korbély Barnabás,
Magyari Máté, Megyer Csaba, Mészáros András, Nagy Attila, dr. Nagy Lajos, Selyem Anikó,
Simon Pál, Sinka Gábor, Szabó Attila, Szerdahelyiné Bohák Mária, Szinai Péter, Tóth Szabolcs,
Vers József, Vókó László

© Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

Tartalomjegyzék

I.	Natura 2000 fenntartási terv	5
1.	A terület azonosító adatai	6
1.1.	Név.....	6
1.2.	Azonosító kód.....	6
1.3.	Kiterjedés.....	6
1.4.	A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	6
1.4.1.	Jelölő élőhelyek.....	6
1.5.	Érintett települések	6
1.6.	Egyéb védeltségi kategóriák.....	6
1.7.	Tervezési és egyéb előírások	7
1.7.1.	Természetvédelmi kezelési terv	7
1.7.2.	Településrendezési eszközök	7
1.7.3.	Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	7
1.7.4.	Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	7
1.7.5.	Halgazdálkodási tervek	7
1.7.6.	Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	7
1.7.7.	Egyéb tervek.....	7
2.	Veszélyeztető tényezők	8
3.	Kezelési feladatok meghatározása	10
3.1.	Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	10
3.2.	Kezelési javaslatok	11
3.2.1.	Élőhelyek kezelése	13
3.2.2.	Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	17
3.2.3.	Fajvédelmi intézkedések	17
3.2.4.	Kutatás, monitorozás.....	17
3.2.5.2.	Kezelési egységek térképe.....	18
3.3.	A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	19
3.3.1.	Agrártámogatások	19
3.3.2.	Pályázatok	20
3.3.3.	Egyéb.....	20
3.4.	A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	21
3.4.1.	Felhasznált kommunikációs eszközök	21
3.4.2.	A kommunikáció címzettjei	24

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel, tulajdonosokkal, vagyonkezelőkkel.....	25
--	----

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Ádándi Felső-hegy Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjKTT)
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUDD20038
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	9,94 ha
--------------------------------	---------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- Szubpannon sztyeppék 6240

1.4.2. Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek/Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok

- Síksági pannon löszgyepek 6250

1.5. Érintett települések

Somogy megye: Ádánd

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Országos ökológiai hálózat övezete: a tervezési terület 100 %-ban a hálózat magterület övezetének része.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési területére nem vonatkozik miniszteri rendelettel elfogadott természetvédelmi kezelési terv, mivel a terület nem védett természeti terület.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Ádánd Községi Önkormányzat 12/2012. (XI. 30.) Önkormányzati rendelete a község helyi építési szabályzatáról, és szabályozási tervéről
- 5/2014.(VII.24.) Önkormányzati rendelet a Helyi Építési Szabályzat módosításáról.
- 2000. évi CXII. törvény a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról
- A Somogy Megyei Közgyűlés 15/2004. (XII. 27.) számú rendelete Somogy megye területrendezési tervéről

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve 5264/2011 (Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31.)

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- Hetye-völgye Földtulajdonosi Vadászegyesület vadgazdálkodási terve 2010-2020

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- Halgazdálkodási terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- 1-11 Sió alegység vízyűjtő-gazdálkodási terve (2010.08.01.)

1.7.7. Egyéb tervek

- Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Hosszú Távú Területfejlesztési Konceptió 2020-ig (2009.)
- A Balaton Régió részletes fejlesztési terve, 2007-2013 (2006.)
- Koppányvölgyi Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület Helyi Vidékfejlesztési Stratégiája, 2013.
- Somogy Megye Környezetvédelmi Programja (2009)

2. Veszélyeztető tényezők

1.táblázat: a tervezési területen ható veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A03.03	Kaszálás felhagyása, hiánya	H	50	A 6250 élőhelyeken a kezelés teljesen hiányzik. A kezelés hiánya cserjésedést és gyomosodást okoz.
A04.03	Pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	H	50	A 6250 élőhelyeken a kezelés teljesen hiányzik. A kezelés hiánya cserjésedést és gyomosodást okoz.
G01.03.	Motoros járművel végzett tevékenység	M	50	A terület közvetlen szomszédságában autó-cross pálya található, rendszeresen előfordul terepmotorozás és autózás is a területen, elsősorban a 6250 élőhelyeken.
G05.01	Emberi taposás, túlhasználat	L	20	A terület közvetlen szomszédságában autó-cross pálya található. A Felső-hegy meredek oldalát a nézők esetenként lelátóként használják, ezzel taposási kárt okoznak.
H07	Egyéb szennyező forrás	M	50	A terület déli részén lévő egykori anyagnyerőhely évtizedekig illegális személtlerakóként üzemelt. A területet néhány éve rekultiválták, azonban alkalmi személtelhelyezés folyamatosan veszélyezteti a területet.
I01	Idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	50	A kezeletlenség miatt a 6250 élőhelyeket súlyosan veszélyezteti az erdősülés, jellemzően az akác (Robinia pseudoacacia) terjed, de megjelent a bálványfa (Ailanthus altissima) is.
K01.01	Erózió	M	20	Az alkalmankénti terepmotorozás keréknyomaiban egyre jelentősebb az erózió elsősorban a 6250 élőhelyeken.
K02.01	Fajösszetétel változás, szukcesszió	M	50	A 6250 élőhelyeket súlyosan veszélyezteti az erdősülés, jellemzően az akác (Robinia pseudoacacia) terjed, de megjelent a bálványfa (Ailanthus altissima) is.

2.táblázat: a tervezési terület potenciális veszélyeztető tényezői

A01	Földművelés	M	100	A terület teljes hosszában érintkezik a Felső-hegy platóján elterülő intenzív szántókkal. A domborzati viszonyok miatt jelentős vegyszer és műtrágya terhelés jelentkezik.
C01	Bányászat és külszíni fejtés	M	20	Az anyagnyerés illegális formái potenciálisa veszélyeztetik a partfalak 6250 élőhelyeit és a gyurgyalag (Merops

				apiaster) költőhelyeket, valamint elősegítik az L05 bekövetkezését.
L05	Leszakadás, földcsuszamlás	M	20	A területen lévő partfalak omlása csökkenti a felettük lévő 6250 élőhelyeket

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzés:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelytípus kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Specifikus célok:

A terület fő célkitűzései:

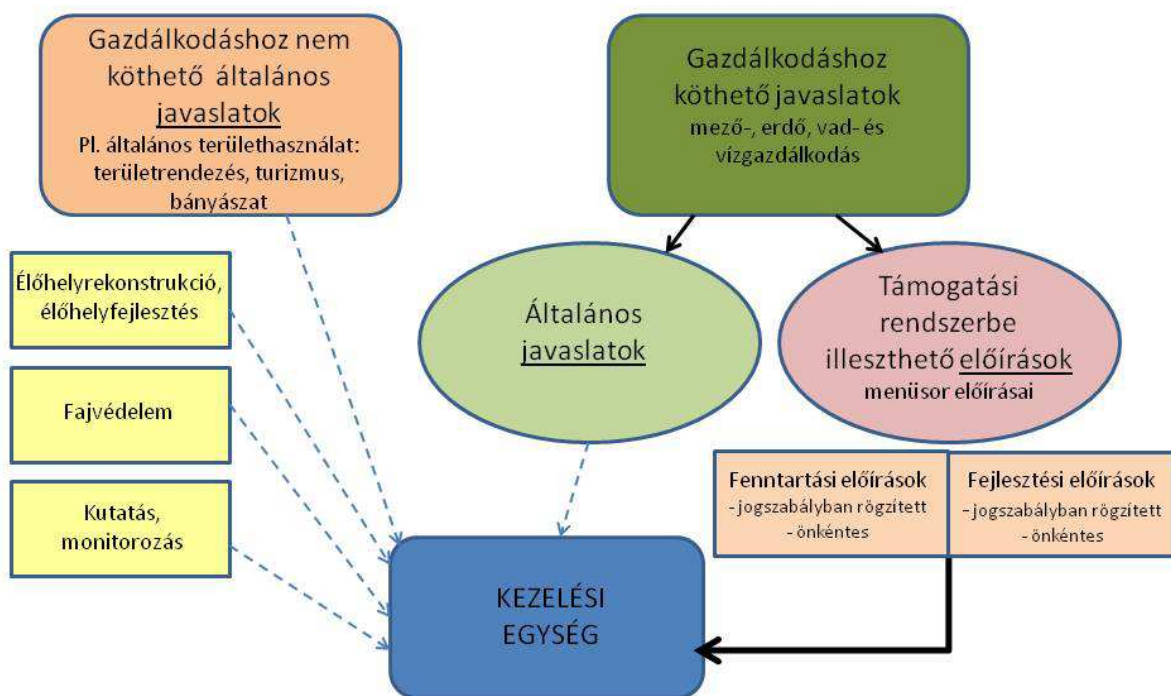
- A területen hazai és közösségi szinten is ritkaságnak számító síksági pannon löszgyepek (6250) természetes és természetszerű maradványának megőrzése, fenntartása.
- A területen előforduló védett növény- és állatfajok állományának, egyedszámának, populációi életképességének megőrzése, különös tekintettel a fokozottan védett gyurgyalagra (*Merops apiaster*), valamint a területen jelentős állományban előforduló tarka sáfrányra (*Crocus reticulatus*).
- A természetes és természetszerű élőhelyek megőrzése, fenntartása, a természetvédelmi szempontból megfelelő gazdálkodás és használat kialakításával.
- Hosszú távon a területre jellemző, őshonos fafajokból álló, természetes szerkezetű erdőállományok kialakítása és az idegen honos fafajok kiszorítása a cél.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

1. ábra: Kezelési intézkedések rendszere

A fenntartási tervben szereplő javaslatok meghatározása az élőhelytípusok alapján történt. A faj- vagy élőhelyvédelmi szempontból azonos kezelést igénylő terület egységeket a terv ún. kezelési egységként határolja le és jeleníti meg a 3.2.5.2 sz. fejezet térképmellékleteiben valamint a 3.2.1. fejezetben.

Ebben a fejezetben meghatározásra kerültek elsőként a **gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok**, majd a **gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok** is, amelyek valamennyi érintett kezelési egységen ajánlottak. Ezt követően a kezelési egységeknél már csak azok a javaslatok jelennek meg, amelyek az általános javaslatokon felül kimondottan csak az adott kezelési egységhez kötődnek.

Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A tervezési terület egészére nézve természetvédelmi szempontból javasolt intézkedéseket hozni a gyepterületeket vagy erdőterületeket érintő tüzek kialakulásának, az illegális hulladék elhelyezésének elkerülése, az illegális bányászat, valamint a technikai sportok kizárása érdekében.

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erdőgazdálkodás

- A jelenlegi, nagyobb részt idegenhonos fajokból álló erdőket hosszú távon őshonos fafajokból álló, a termőhelynek megfelelő erdőkké kell alakítani. Az erdők felújítása során csak a területen őshonos fafajok magvetése, csemetézése engedhető. Az erdősítésben használt szaporítóanyag (mag, csemete) tájegységi (Külső-Somogy) származású legyen.
- A kitermelt faanyag jó természetességi állapotú gyepeken keresztül való szállítását és ezeken az élőhelyeken való depózását kerülni kell, amennyiben a gyepeket érinti a fenti folyamat, úgy a gyepek helyreállításáról (faanyag, kéreg, fűrészpor maradéktalan elszállítása, talaj elegyengetése) gondoskodni kell.

Vadgazdálkodás:

- A Natura 2000-es élőhelyek jó természeti állapotban való fennmaradásával összeegyeztethető, azoknak alárendelt vadgazdálkodás folytatható.
- A tervezési területen vadászattal kapcsolatos berendezések (szóró, szózó, dagonya, vadetető, tároló stb.) elhelyezését kerülni kell.

Gyepgazdálkodás:

- A gyepek technikai sportokkal történő károsítását szükséges megakadályozni.
- A gyepek élőhelytípusok fokozódó cserjésedését a gyepterületek extenzív legeltetésével és/vagy cserjeirtással szükséges megakadályozni.
- A gyepek élőhelytípusok arányának fenntartása érdekében, a gyepek erdősítését kerülni kell.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

I. Száraz gyepek KE

Érintett élőhelyek:

H5a	Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (Natura 2000 kód: 6250 – Síksági pannon löszgyepek)
OC	Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre vonatkozó kötelezően betartandó előírásokat a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

- A jelenlegi körülmények között a gyepterület kezelése nem biztosított, erre a közeljövőben sem látszik reális lehetőség. A terület géppel nem kaszálható, a meredek oldalakon még a kézi kaszálás is nehezen kivitelezhető, ráadásul ez rendkívül költséges is. Egyetlen alternatíva a legeltetés lenne, ehhez azonban nem áll rendelkezésre megfelelő állatállomány.

További lehetőségként felmerül a terület természetvédelmi célú kezelésbe vétele, ehhez azonban szükséges lenne a Nemzeti Park Igazgatóság részéről a terület vagyonkezelésbe vétele, vagy olyan megállapodás a tulajdonosi körrel, amely lehetővé teszi a kezeléshez szükséges források megszerzését.

- A jelenleg kezeletlen gyepterületeken az extenzív gyephasznosítás elterjesztése – pl. extenzív legeltetés irányába. A gyomosodó, cserjésedő, korábban kaszálással, legeltetéssel hasznosított gyepek újbóli hasznosítása állatállomány kialakításával, legeltetéssel.
- A terepmotorozás, a quadozás kizárására valamint az esetenként előforduló taposás elkerülésére kevés lehetőség adódik. A fokozott ellenőrzés, az érintettekkel folytatott párbeszéd, valamint az ismeretterjesztés nyújt lehetőséget. Ennek eredménytelensége esetén akár védőkerítés létesítése is elképzelhető, a terület északnyugati részén, - alapvetően az Ádánd 0123/2 hrsz-t érintően – mintegy 400 m hosszú kerítés megoldhatja ezt a problémát.

II. Erdők KE

Érintett erdőrészek:

Ádánd 7A, 7B

Érintett élőhelyek:

RC	Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre vonatkozó kötelezően betartandó előírásokat a következő jogszabályok tartalmazzák:

- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve 5264/2011 (Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31.)

A terület két erdőrésze (Ádánd 7A, 7B) a jelenlegi üzemtervi ciklusban 1. sürgősséggel tarvágásra van betervezve. Figyelembe véve, hogy az erdők döntően idegenhonos fajúak (akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), nyugati osterfa (*Celtis occidentalis*)). természetvédelmi szempontból megfelelő a tarvágás és az előírt fafajcsere. Az egyéb előírások is megfelelnek a természetvédelmi elvárásoknak:

Részletszintű előírások: Véghasználat során az őshonos fajok kímélendők. A szomszédos Natura 2000-s gyepterület szállítással, készletezéssel nem érinthető

Az erdőrészekre vonatkozó kötelező érvényű előírások a körzeti erdőtervben az alábbiak:

Erdőreszlet	Előírás
Ádánd 7A	Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31. Részletszintű előírások: Véghasználat során az őshonos fajok kímélendők. A szomszédos, Natura 2000-s gyepterület szállítással, készletezéssel nem érinthető.
Ádánd 7B	Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve (Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31.) Részletszintű előírások: A szomszédos, Natura 2000-s gyepterület szállítással, készletezéssel nem érinthető.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- E06 Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
- E08 Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
- E09 A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki
- E26 Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
- E28 Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
- E29 A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
- E49 Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
- E51 Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal.
- E54 Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
- E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
- E72 Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
- E88 Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.
- VA01 Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

A nem üzemtervezett (részben erdő, részben egyéb művelési ágú) erdőfoltok, facsoportok, erdősávokra vonatkozó javaslatok:

- E08 Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
- E09 A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
- E67 Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyepterület) történő hasznosítása.

- E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.

III. Partfalak KE

Érintett élőhelyek:

I2 Lőszfalak és szakadópartok növényzete (**Natura 2000 kód: 6250 – Síksági pannon löszgyepek**)

GY25 A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.

GY26 Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.

GY31 A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni.

GY115 Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.

VA01 Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység Észak-Somogy egyik legnagyobb kiterjedésű partfalának mintegy felét foglalja magába. A partfal a korábbi másfél évtizedben szinte teljesen beerdősült, ezért költőhelyként csupán csekély szakasza funkcionál. Az erdősülés a szakadó partokra jellemző értékes növénytársulást is veszélyeztet. A partfal megtisztítása természetvédelmi szempontból mindenképpen fontos feladat.

Intézkedéseket kell tenni az omlásveszélyes partfal szakaszok megerősítésére, valamint az esetleges balesetek elkerülése érdekében figyelmeztető táblákat, esetleg kerítéseket kell kihelyezni.

IV. Utak KE

Érintett élőhelyek:

U11 Út és vasúthálózat

A kezelési egységhez – jellegéből adódóan – gazdálkodással kapcsolatos előírások nem köthetők, ennek ellenére indokoltnak látjuk néhány előírás szerepeltetését.

- A tervezési területen jelenleg megtalálható földút nyomvonalának megtartása szükséges, új nyomvonal kialakítása, vagy taposása tilos.
- Az esetlegesen szükségessé váló útkarbantartási munkákat a Nemzeti Park Igazgatósággal egyeztetni szükséges.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

- A gyepterületek (I Száraz gye KE) fenntartása érdekében az inváziós növényfajok, (akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*)) által megjelenő spontán szukcessziós folyamatok visszaszorítása, a bálványfa (*Ailanthus altissima*) teljes kiirtása szükséges.
- A II. Erdők KE területen hosszú távon az akác (*Robinia pseudoacacia*) visszaszorítása a kívánatos. Ezért az üzemtervezés során előnyben kell részesíteni a fafajcserét szolgáló előírásokat.
- A terület északnyugati oldalán található Észak-Somogy egyik legnagyobb partfala (III.Partfalak KE), jelenleg teljesen beerdősült állapotban. A partfal egyes szakaszainak megnyitása lehetőséget teremthet a gyurgyalagok (*Merops apiaster*) betelepülésére, a költő párok számának növekedésére.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Az Ádánd 0123/2 hrsz délnyugati részén elhelyezkedő egykori anyagnyerőhely partfalának zavartalanságát a gyurgyalag (*Merops apiaster*) költések védelme érdekében biztosítani kell, a szemét elhelyezést meg kell akadályozni. A partfal előtti terület kaszálását biztosítani kell, valamint szükség esetén a cserjésedés vagy erdősülés megakadályozása érdekében, 3-5 évenként cserjeirtást kell végezni.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A terület vegetációját korábban nem vizsgálták. Feltétlenül szükséges a Síksági pannon löszgyepek 6250 állapotának, kiterjedésének rendszeres nyomon követése. Ugyanígy fontos az adventív fajok vizsgálata is, mert ez befolyásolja az aktuálisan szükséges kezelések meghatározását.

Az elmúlt években rendszeres monitoring felmérések történtek mind a tarka sáfrány (*Crocus reticulatus*), mind a gyurgyalag (*Merops apiaster*) tekintetében. Ezeket a felméréseket mindenképpen szükséges folytatni, a terület méretét figyelembe véve akár évi rendszerességgel.

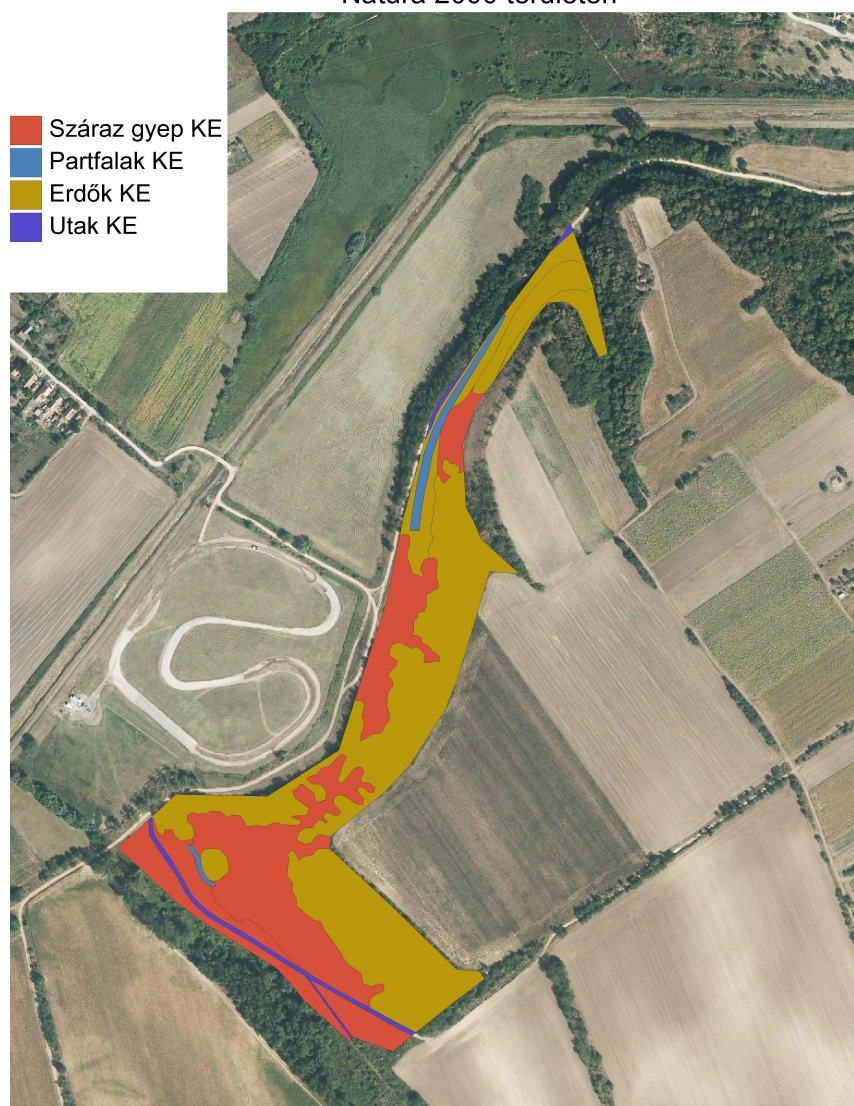
3.2.5. Mellékletek

3.2.5.1. Kezelési egységek táblázata

Kezelési egység	Érintett ingatlanok (hrszt.)	Érintett MEPAR-blokk
Száraz gyepek KE	0123/2, 0141	ROMMF-N-12
Partfalak KE	0123/1, 0123/2	ROMMF-N-12
Erdők KE	0123/1, 0123/2, 0141	ROMMF-N-12
Üzemtervezett erdő	0123/1, 0123/2	ROMMF-N-12
Utak KE	0140/1	ROMMF-N-12

3.2.5.2. Kezelési egységek térképe

A kezelési egységek térképe az
Ádándi Felső-hegy (HUDD20038)
Natura 2000 területen

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

Az Ádándi Felső-hegy (HUDD20038) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó.

A tervezési terület 100 %-ban a hálózat magterület övezetének része.

A tervezési terület teljes egészében magántulajdonban van.

A kezelési javaslatok során mindezeket a körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik a Natura 2000 területekre is.

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A területen jelenleg semmilyen gazdálkodási tevékenység nem folyik. 2013-ig a terület „nem támogatható” besorolással rendelkezett, ami 2014. január 1-től az alábbiak szerint módosult:

R0MMF-N-12 blokk 2014. évi adatlapja (01-01 verzió)

Megye	Somogy
Település	Ádánd
Támogatható terület	4.09 ha
Összes terület	14.82 ha
Lejtős terület	9.77 ha
KAT	Nem
Natura2000	Igen
ÉTT	Nem
Nitrátérzékeny terület	Eutróf
Sérülékeny vízbázis védőterülete	Meghatározás alatt
Változás az előző évről	Támogatható terület növekedése
Változás a következő évre	
Magas Természeti Értékű Terület (EMVA)	Nem
Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése (EMVA)	Nem
Árvíz-veszélyeztetett terület (EMVA)	Nem
Szélerózióval veszélyeztetett terület (EMVA)	Nem

A tervezési terület gyepes élőhelyeire az egységes területalapú támogatás, az agrár-környezetgazdálkodási támogatás, valamint a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe.

A tervezési terület két erdőrészletére vonatkozóan - a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján – szintén igényelhető a Natura 2000 területekre vonatkozó kompenzációs támogatás.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A tervezési területen a jelenleg elérhető mezőgazdasági támogatások úgy tűnik nem elég vonzóak, illetve nem elégségesek ahhoz, hogy az évtizedek óta kezeletlen területeken elvégezzék a szükséges rekonstrukciókat és újra művelésbe vonják azokat. Megoldást jelentene – önállóan, vagy a meglévő Natura 2000 támogatást kiegészítve – egy olyan támogatási forma, ami lehetővé tenné, illetve segítené a leromlott gyepterületek rekonstrukcióját, finanszírozná az első évek gazdaságtalan termelését.

A gyepterületek kezelése szempontjából további lehetőséget teremtenének az állatállomány fejlesztését célzó támogatások. A tervezési területen elsősorban a birka létszám növekedése teremtené meg a mezőgazdasági hasznosítás igényét.

3.3.2. Pályázatok

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság jelenleg az alábbi projektben vesz részt (partnerekkel) amelyeknek van az Ádándi Felső-hegy Natura 2000 területre is relevanciája:

Pályázat neve	Azonosító	Részvételünk
Közösségi jelentőségű és védett állatfajok felmérése Vas, Zala és Somogy megye Natura területein	SH/4/12 (Svájci Alap)	Partner

A program 2012-2015 között a Vas, Zala és Somogy megye Natura 2000 területein, mintegy 90 közösségi jelentőségű állatfajának monitorozását végzi (denevérek, hüllők, kétéltűek, szitakötők, lepkék és xilofág bogarak köréből). A célterületek között a tervezési terület is szerepel.

Tervezett természetvédelmi jelentőséggel (is) bíró pályázatok:

Jelenleg nincs további tervezett természetvédelmi jelentőséggel bíró pályázat, ami a területet érinti.

3.3.3. Egyéb

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési munka során a kommunikáció céljaihoz kerültek megválasztásra az egyes célcsoportok elérésére alkalmas kommunikációs elemek.

Ezek alkalmazása, megvalósítása a projekt során a fenntartási terv készülségi fázisaihoz igazodott, figyelembe véve a 43/2012 (V.3.) VM rendeletet. Egy-egy kommunikációs cél megvalósulását többféle elem tette lehetővé.

A kommunikációs munka alapját egy honlap képezte, amely 11 db Natura 2000 terület fenntartási terv készítési projekt honlapja. Ezen keresztül elérhetővé vált minden fontos információ és tervanyag. A kiküldött postai és elektronikus levelek, önkormányzati közlemények és újságcikkek mind tartalmazták a honlap elérhetőségét. A fórumok tapasztalatai alapján elmondható, hogy az informatív és felhasználóbarát honlapot számos érintett felkereste.

A felhasznált kommunikációs elemek táblázatos formában kerülnek bemutatásra.

A tervezési munka kommunikációs elemei

Kommunikációs eszközök és rövid jellemzésük	Érintett célcsoportok	Kommunikációs eszköz funkciói						Igazoló dokumentum
		A Natura 2000 hálózat bemutatása	A tervezési folyamat bemutatása	Információk egyeztetése, kérése	Fenntartási terv véleményezése	Fejlesztési igények felmérése	Konkrét kérdések tisztázása	
Terepbejárás: a terület HRSZ-es térképi áttekintése formájában valósult meg, a terepi munkának nem kedvező időjárási körülmények miatt. A résztvevők száma 9 fő volt.	- tulajdonosok - gazdálkodók - vadásztársaságok			X		X	X	jegyzőkönyv / jelenléti ív és emlékeztető
Falu- és gazdafórum: a tervezési terület központi településén került megtartásra, minden címlistán szereplő érintett meghívásával. A résztvevők száma 10 fő volt.	- tulajdonosok - gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - falugazdászok és agrárkamaraik tanácsadók - vadásztársaságok	X	X		X	X	X	meghívó, jelenléti ív és emlékeztető
Önkormányzati közzététel: Hirdetmény a tervezésről, és fórum meghívók közzététele valósult meg az érintett településeken (1 db)	- gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - lakosság		X		X			önkorm.igazolás/fénykép /printscreen az internetes közzétételről
Honlap: <i>natura2000.balatonregion.hu</i> 11 db önálló Natura 2000 terület közös honlapja. Tájékoztató, dokumentum megosztó és véleményezési funkciók együttes betöltése. Az egyeztetési tervanyagok közzétételének leghatékonyabb módjának ez az eszköz bizonyult.	- tulajdonosok - gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - lakosság - falugazdászok és agrárkamaraik tanácsadók - gazdakörök - vadásztársaságok - állami szakmai	X	X	X	X	X		internetes elérhetőség, honlap címe

Kommunikációs eszközök és rövid jellemzésük	Érintett célcsoportok	Kommunikációs eszköz funkciói						Igazoló dokumentum
		A Natura 2000 hálózat bemutatása	A tervezési folyamat bemutatása	Információk egyeztetése, kérése	Fenntartási terv véleményezése	Fejlesztési igények felmérése	Konkrét kérdések tisztázása	
	szervezetek							
Küldött postai levél, e-mail: Önkormányzatok, falugazd., agrárkamara, állami. sz. e-mail-es tájékoztatása, valamint az önkormányzatoktól kapott tulajdonosi adatok alapján a tulajdonosok nagy részének levélben történő értesítése történt meg. A levél mellé minden esetben kitöltendő, visszaküldendő kérdőív került megküldésre. Összesen 3 db postai levél és 3 db e-mail került kiküldésre	- tulajdonosok - gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - lakosság - falugazdászok és agrárkamarai tanácsadók - gazdakörök - vadásztársaságok - állami szakmai szervezetek	X	X	X	X	X		levélről másolat, kinyomtatott e-mail, kinyomtatott kérdőív
Nyomtatott ismertető: A tervezés folyamatát és tapasztalatait bemutató színes kiadvány készült 11 db területre közösen.	- gazdálkodók - falugazdászok és agrárkamarai tan. - gazdakörök - vadásztársaságok	X					X	az ismertető egy példánya
Sajtó megjelenés: A Balaton térségében ismert és népszerű, Balatoni futár c. havi magazinban jelent meg egy ½ és egy 1 oldalas cikk a tervezésről.	- tulajdonosok - gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - lakosság - falugazd. és agrárk. tanácsadók - gazdakörök - vadásztársaságok - áll. szakmai szerv.	X	X	X	X	X	X	újságcikkek másolata

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A kommunikáció címzettjei területi illetékesség szerint kerültek összegyűjtésre. Az érintett önkormányzati szakemberekkel történő kapcsolatfelvétel kulcsfontosságúnak tekinthető. Helyismeretük és a rendelkezésre álló adataik alapján segítették a tervezést, további érintetteket javasoltak, hirdetmény és értesítők formájában tájékoztatták a lakosságot, illetve helyet biztosítottak a fórumok lebonyolítására.

Célcsoport	Szervezet neve
Önkormányzatok	Ádánd Község Önkormányzata
Civil szervezetek (helyi önkormányzat javaslata alapján)	Hetye Völgye Földtulajdonosi Vadászegyesület
	Nemes Zoltán
	Horváth Ervin
	Szatmári Kormélia
	Németh Ilona
LEDAER akciócsoportok	Koppányvölgyi Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület
Falugazdász(ok)	Kersákné Kovács Mária
Magyar Agrárgazdasági Kamarai tanácsadók	Ősz Nándor
Állami szféra (szakmai szervezetek, hatóságok)	Somogy Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítési Iroda
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Földművelési Igazgatósága
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Élelmiszer.bizt. és Állategészségügyi Igazgatóság
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
	MVH Somogy Megyei Kirendeltsége
	Pécsi Bányakapitányság
	Somogy Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
	Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Somogy M. Területi Irodája
	Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
	Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
	Észak-Somogyi Vízi Társulat
	Somogy Megyei Önkormányzat
Tulajdonosok	Takács Zoltán
	Büki József
	Mayer Viktor
	Ádánd Község Önkormányzata

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel, tulajdonosokkal, vagyongazdálkodókkal

A táblázat a terv szempontjából hangsúlyos véleményeket, és azok beépítését tartalmazza. Az összes beérkezett vélemény a 3. sz. mellékletben található.

Véleményező	Vélemény	Intézkedés/ Válasz
Pécsi Bányakapitányság	A Pécsi Bányakapitányság illetékességi területén (Baranya, Tolna, Somogy és Zala megyék) a honlapon felsorolt 11 db Natura 2000 terület közül szilárdásvány bányatelek nem található, a honlapon található helyrajzi számok alapján. Részt kíván venni az egyeztetési tervanyag véleményezésében. A Bányakapitányság részéről nincs a tervanyagokban foglaltakkal kapcsolatban észrevétel. A terület nem érint bányatelkekhez tartozó földrésztleteket. Nincsenek olyan területrészek, amelyek szerepelnek az Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon nyilvántartásban. Az Ádándi Felső-hegy nevezetű terület vonatkozásában a Bányakapitányság kiemeli, hogy a földtani felépítés és az aktuális morfológiai jellemzők alapján a védelem alatti területen belüli, függőleges kőzetcsoportok és 45 foknál meredekebb lejtős helyszínek a földtani veszélyforrások övezetébe tartoznak. A Bányakapitányság jelzi, hogy e terület egység egészére vonatkozóan olyan kőzetek alkotják a határvonalat, amelyek üledékföldtani sajátosságuk eredményeként a klimatikus hatásokra nagyon érzékenyek, továbbá gyors állapotváltozásokra is alkalmasak. A kőzetek szerkezetében történő változások, és a morfológiai helyzet közös eredményeként a terület egyes részletein – elsősorban az északi kitettségű falaknál és a meredek lejtős részleteken – a jövőben számolni kell omlások és csúszások kialakulásával, tehát a kezelési tervben ajánlott a nem megváltoztatható kőzettér állékonysági feltételeinek tisztázása, és a felszínmozgásokhoz elvezető folyamatok ismeretében a kezelési feladatok meghatározása.	A területre vonatkozó konkrét javaslatot elfogadjuk és a terv 2. Veszélyeztető tényezők és a 3.2. Kezelési javaslatok pontjában szerepeltetjük.
Nemes Zoltán, helyi lakos	Mindennapos kirándulóként nagyon jól ismerem a területet. Nem tudom, ez végleges állapot-e, vagy még változhat, de a védeni kívánt pannon sztyepp (egy kisebb kihagyással) sokkal nagyobb területen és viszonylag érintetlen formában folytatódik a megjelölt helytől dél-nyugati irányban, egészen Ságvár község határáig. Mindenképpen érdemes lenne arra is kiterjeszteni a védelmet. Van még erre lehetőség? Mit tehetünk civilként, és hova fordulhatunk, ha olyan tevékenységet tapasztalunk, ami a Natura 2000 területeket veszélyeztet? Mit tehetünk, ha a területek megóvásában (és általában környezetvédelmi ügyekben) a helyi önkormányzat nem partner - sőt, olykor kifejezetten ellenérdekelt? A védetté nyilvánítandó löszfal aljából két éve ismeretlenek nagyobb mennyiségű földet munkagépekkel elhordtak (véltetően egy közeli építkezéshez), ezáltal a függőleges falat támasztó részsű egy szakaszon teljesen hiányzik, és a növénytakaró is megsemmisült. Itt a csapadék szabadon mossza a löszfal	A javaslat fenntartási tervet érintő részét beépítettük a terv 2. Veszélyeztető tényezők és a 3.2. Kezelési javaslatok pontjába. A többi kérdés a fórumon került tisztázásra.

Véleményező	Vélemény	Intézkedés/ Válasz
	alját, amitől az omlásveszélyessé vált, ez pedig a felette húzódó védett területet is veszélyezteti. Javaslom a helyi önkormányzattal egyeztetve a rézsű mielőbbi visszatöltését kezdeményezni, a megsemmisült növényzetet pedig mielőbb őshonos fajokkal pótolni. Ha van rá mód, érdemes lenne utánajárni, hogy a kitermelt nagy mennyiségű föld hová került, és a természetkárosítás elkövetőit felelősségre vonni (megtenni az illetékeseknek a szükséges feljelentést), ha ez eddig valamiért nem történt volna meg. Más: az elmúlt években szokássá vált, hogy a védendő terület közepén, a hegyre felvezető löszmélyúton az eső által kimosott vájatokat sittel, építési törmelékkel, szeméttel töltik fel. Javasolnám ennek a szabályozását is.	